

BÜYÜK ŞEHİRLERİN SOKAKLARININ HAVASINI TEMİZLEMELİK İÇİN EMME SİSTEMLERİ DÜŞÜNÜLÜYOR

Bir yıl içinde Federal Almanya toprakları üzerine düşen 12 milyon ton ağırlığındaki toz, is, kükürt oksidi ve karbon monoksidi alıp götürebilmek için 60 km uzunluğunda tamamiyle dolu bir yük katarına ihtiyaç vardır. Bunlar, Alman Sağlık Bakanlığının bir süre önce ilân ettiği deşet verici rakamlardır. Özellikle yoğunluğun fazla olduğu bölgelerde hava kirliliğinin artık insan sağlığına tehlikeli olacağı bir kademeye erişilmiştir. Bu tehlikeli hava durumundan sorumlu olan yalnız endüstri değildir. Tüm hava kirliliğinin % 42 sinin sebebi Bakanlığın incelemelerine göre patlayıcı taşıt motorlarıdır ve bunlar gün geçtikçe çoğalmaktadır. Otomobil ve kamyonlardan meydana gelen bu muazzam «armada» yılda insan aklının kabul edemeyeceği muazzam bir rakam olan 30 milyon metre küplük ekzoz gazı yaymaktadır. Şehir dışı, kır ve köylerde bu gazlar ne de olsa dört bir tarafa dağılıbilir. Fakat şehirlerin dar sokaklarının meydana getirdiği «dehlizlerde» yoğunlaşır ve tehlikeli bir durum alır. Trafik adalarında, yol kavşaklarında beklemek zorunda olan yayalar ve trafik polisleri düpedüz gazdan zehirlenmek tehlikesiyle karşı karşıyadırlar, çünkü taşıtların geçtiği şerit üzerinde yüzde 12'ye kadar zehirli, fakat kokusu olmayan karbonmonoksit (CO) birikebilir.

Karbonmonoksit kana rengini veren maddeyi, pigmanı, hayat için gerekli olan oksijenden 200 kat daha fazla bağlar ve milyarlarca kan hücrelerini zehirler. Baş ağrısı, baş dönmesi, yorgunluk onun ilk belirtileridir, kalp bozuklukları, melankoli ve karamsarlık ciddi bir karbonmonoksit zehirlenmesinin sonuçlarıdır. Son zamanlarda Almanya'nın 50 değişik şehrinde yapılan ölçümlerde çoğunlukla hava-

daki CO miktarı % 0,03'ü bulmuştur. İçinde % 0,18-0,26 CO bulunan bir hava 3 dakika kadar bir süre solunduğu takdirde bir insanı zehirlemeğe kâfidir. Fakat içinde çok daha az CO bulunan ekzoz gazlarının birkaç saat devamlı solunması da ağır sağlık bozukluklarına sebep olur. Birçok tanınmış tıp bilgileri, gittikçe artan bu hava kirliliğinin kanser vakalarının çoğalmasında büyük bir rol oynadığı kanısındadırlar.

Doktorların ve insan sağlığı ile ilgili uzmanların çıkardıkları korkunç sonuçlar ve yaptıkları birçok uyarılar üzerine Alman resmi makamları da, Amerika örneğine uyarak belirli bir zaman içinde bütün yeni motorlu taşıtlarda ekzoz gazlarının zehirlerini alacak tesisleri bulunmasını şart koşmuşlardır. Fakat bu yapılmaya kadar «köprülerin altından çok su geçecektir» ve teknik bakımdan bu tesislerin tam ve mükemmel çalışıp çalışmayacağı da ayrı bir meseledir. Bu yüzden tanınmış toz uzmanı Prof. Meldan ileride ana trafik damarlarını şehir merkezlerinden tamamiyle uzaklaştırmağı veya bu caddelerin altına hava tünelleri açmağı tavsiye etmektedir.

Uzmanlar bunu şu şekilde tasarlamaktadırlar, Caddelerin tabanı ufak yarıkları olan profillerden meydana gelecek ve muazzam vantilatörler bu yarıklardan caddelerin bütün toz, duman ve zehirli gazlarını emeceklerdir. Esas yoğun trafik saatlerinde emilecek olan bu hava merkezli bir hava temizleme tesisine gidecektir. Aynı şekilde lastik tekerleklerin sürtünmesinden havaya karışan lastik tozu da ortadan kalkmış olacaktır ki yalnız Münih şehrinde yılda bundan 7000 ton hava karışmaktadır.